

Rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 1. 12. 1958, sp. zn. 5 Co 151/58

Číslo: 22/1959

Právní věta:

Věděl-li podnik, že hmotně odpovědná zaměstnankyně pracuje v prodejně, která není řádně obsažena pracovními silami, a že vykonává významnou funkci veřejnou, měl jí vytvořit takové pracovní podmínky, které by jí umožňovaly správný výkon jejích vlastních povinností spojených s vedením prodejny. Neučinil-li tak podnik, nese vzniklou škodu poměrně podle § 4 odst. 1 zák. č. 71/1958 Sb.

Soud: Krajský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 01.12.1958

Spisová značka: 5 Co 151/58

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody - způsobené zaměstnancem, Smlouva pracovní - náhrada škody

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalovaná byla hmotně odpovědnou vedoucí žalobcovy prodejny, na které za jejího vedení vzniklo v době od 22. 11. 1955 do 20. 2. 1956 manko v částce 7.919,16 Kčs; na toto manko žalovaná uhradila 1.053,53 Kčs, takže zbylo k úhradě 6.865,65 Kčs. K 6. 6. 1956 na této prodejně při inventuře bylo zjištěno další manko v obnosu 6.723,45 Kčs. Žalující podnik se domáhal proto žalobou přisouzení neuhrazených obnosů obou mank v částce 13.589,10 Kčs s přísl.

Lidový soud v Plzni z celkové zažalované pohledávky manka 13.589,10 Kčs vyhověl žalobě přisouzením náhrady žalobci ve výši 8.000 Kčs, se zákonnými úroky a náklady ve splátkách po 500 Kčs měsíčně, kdežto zbytkem žalobu zamítl.

Krajský soud rozsudek soudu první stolice potvrdil.

Odůvodnění:

Krajský soud přejímá skutková zjištění prvního soudu o tom, že žalovaná byla hmotně odpovědnou zaměstnankyní a že vykonávala funkci vedoucí prodejny již od r. 1949 a že až do konce r. 1955 se nevyskytovaly na prodejně znatelnější schodky; žalovaná byla tedy jistě způsobilou k výkonu funkce vedoucí i pro období v r. 1956, v němž obě manka vymáhaná žalobou vznikla. Krajský soud vychází také ze škody zjištěné prvním soudem ve výši 12.789,10 Kčs, která se v odvolacím řízení

nezměnila. Konečně zjišťuje, že na prodejně byl stav systemisovaných pracovních sil 21/2 síly včetně vedoucí a že v r. 1956 byla na prodejně ve skutečnosti jen jedna prodavačka, takže chybělo obsazení poloviny jedné pracovní síly. Žalovaná zastávala od r. 1956 funkci předsedkyně celozávodního výboru KSČ v oboru potravin.

V odvolacím řízení jde především o otázku, je-li na místě snížení náhrady o podíl spoluviny podniku. Odvolací soud souhlasí s názorem prvního soudu, že žalobce jako zaměstnavatel má určitou spoluvinu na vzniklé škodě.

Podle § 4 odst. 1 zák. o závazcích k náhradě škody způsobené zaměstnancem porušením povinností z pracovního poměru, č. 71/1958 Sb., vedení podniku je povinno vytvářet zaměstnanci pracovní podmínky, které by mu umožňovaly správný výkon jeho povinností. Toto ustanovení nutí podniky k tomu, aby se snažily činit taková opatření, zejména technická a organizační, která by umožňovala předcházet škodám na majetku a vytvářela pracujícím podmínky pro řádný výkon jejich pracovních povinností s co nejmenším rizikem. Jestliže podnik tyto povinnosti neplní a škoda byla tak způsobena také porušením povinností ze strany vedení podniku, nemůže podnik na zaměstnanci požadovat náhradu plné škody, nýbrž nese škodu úměrně svému zavinění. Platí tu tedy speciální ustanovení § 4 zák. č. 71/1958 Sb., který upravil otázku rozsahu náhrady škody odchýlně od občanského zákoníku; použití ustanovení § 348 obč. zák. (a stejně i ustanovení § 358 obč. zák.) je v tomto případě vyloučeno.

Okolnosti týkající se spoluzavinění podniku podle § 4 odst. 1 (srov. i § 3 odst. 2) cit. zák. (a stejně i okolnosti týkající se zmírňovacího práva podle práva podle § 7 zák. č. 71/1958 Sb.) musí soud vyšetřit z úřední povinnosti, neboť povinnost zjistit potřebné předpoklady pro použití ustanovení o spoluvině (a stejně i pro zmírnění náhrady škody podle § 7 cit. zák.) vyplývá z ustanovení hmotného práva. V tom směru vychází soud z toho, že pro obě manka jde tu především o nedostatek řádného obsazení prodejny pracovními silami, takže již z této závady vyplývalo přetížení žalované, která jako vedoucí musela nahrazovat chybějící poloviční pracovní sílu při obsluze zákazníků a nemohla se věnovat v plné míře vlastním svým úkolům vedoucí prodejny. Toto pracovní přetížení bylo stupňováno současným výkonem funkce předsedkyně závodní organizace KSČ, která svou náročností a velkou odpovědností kladla na žalovanou značné nároky. I když tu šlo o výkon funkce stranické a nikoli služební, nelze ani v tomto směru zprostit podnik odpovědnosti za stav věci, neboť stranickou funkci vykonávala žalovaná pro závodní organizaci KSČ žalujícího podniku a nelze stavět proti sobě výkon vlastní služební funkce zaměstnance a výkon jeho stranických a jiných veřejných funkcí. Vždyť žalobce věděl o tom, že žalovaná je pověřena funkcí předsedkyně celozávodního výboru ZO KSČ a že tuto funkci vykonává a měl tudíž v tomto směru umožnit žalované, aby mohla stačit vedle toho řádně plnit své vlastní úkoly při vedení prodejny. Vedení podniku si mělo uvědomit, že celozávodní výbor KSČ v oboru potravin významným způsobem napomáhá k plnění úkolů celého sektoru potravin, tedy i žalovaného podniku. Je proto i v tomto směru podnik zatížen určitou odpovědností, že ponechal žalovanou na prodejně bez pomoci. Nedostatek kontrolní pokladny a vadnost chladicího zařízení jsou nedostatky jen podružného významu a bylo v první řadě věcí žalované, aby sama z vlastní iniciativy se starala o jejich odstranění na příslušném místě, a splnila tak svoji oznamovací povinnost uloženou jí ustanovením § 4 odst. 3 cit. zák. Nesplnila-li žalovaná tuto oznamovací povinnost, nešlo by ovšem o zavinění podniku, tedy ani o případ § 4 odst. 1 cit. zák.

Nejzávažnější složkou spoluviny podniku je však skutečnost, že včas nevyhověl žalované, když opětovně žádala po inventuře ze dne 20. února 1956 a zejména písemnou výpověď z 9. 3. 1956 o zproštění funkce. I když předtím žalovaná vykonávala úkoly vedoucí dobře a bez větších závad, musil podnik seznat po únorové inventuře, která vykazala nepoměrně vysoké manko, že na prodejně jsou závažné nedostatky, a věnovat jejich odstranění pozornost. Pakliže sama žalovaná důrazně žádala - a také její manžel - o zproštění funkce právě z důvodu hospodářských výsledků na prodejně, bylo povinností podniku včas vyhovět žádosti žalované, čímž by se bylo předešlo narůstání dalšího manka,

jak se projevilo v pozdější předávací inventuře ze 6. 6. 1956. Podnik není tu zproštěn odpovědnosti, jestliže se pokusil sjednat nápravu ustanovením náhradní vedoucí v květnu 1956, když náhradní vedoucí odmítla prodejnu převzít. Není ničím prokázáno a naopak přesvědčivou výpovědí žalované je vyvráceno, že by přemluvila náhradní vedoucí k odmítnutí převzetí funkce. Náhradní vedoucí po seznání stavu věci na místě samém se přesvědčila, že by na úkoly nestačila, když seznala rozsah prodejny. Právě skutečnost, že žalované byla způsobilou vedoucí a že během několika let osvědčila řádné hospodaření na prodejně bez znatelnějších schodků, měla být podniku důvodem k vážnému přezkoumání příčin vzniklého manka po únorové inventuře a podnik se měl postarat o nápravu.

Krajský soud uznává spoluvinu podniku na vzniklé škodě podle § 4 odst. 1 zák. č. 71/1958 Sb. podílem jedné čtvrtiny celé škody, tak, jak zásadně ji určil první soud, i když spoluvina podniku se projevila závažněji teprve ve schodku zjištěném při inventuře z 20. 2. 1956, kdy již trvaly důvody zakládající spoluvinu podniku s výjimkou toho, že nebylo včas vyhověno požadavku žalované za zproštění funkce. Krajský soud přihlédl přiměřeně k významu několika důvodů zakládajících spoluvinu podniku, kterou vyjádřil ve spoluvině téhož na celé vzniklé škodě odpovídajícím podílem jedné čtvrtiny, třeba by podíl spoluviny u pozdějšího manka byl přiměřeně vyšší a naopak u prvního manka přiměřeně nižší. Avšak první soud nevzal zřetel k tomu, že předmětem žaloby není celé původní manko z únorové inventury, nýbrž manko snížené o zaplacení částky 1.063 Kčs. Podíl spoluviny poškozeného je odečíst z celé původní škody před jejím částečným zaplacením. V důsledku toho krajský soud v základ únorové manko ve výši 7.919,18 Kčs, k němuž připočetl manko z inventury ze 6. 6. 1956, snížené o normy ztraceného na 5.923,45 Kčs, čímž dospěl k celkové výši manka 13.845,65 Kčs. Z této částky vypočítal jednu čtvrtinu 3.461,41 Kčs, kterou odečetl od celého manka, z něhož takto zbývá 10.384,24 Kčs. Z této částky pak odečetl platbu 1.063,53 Kčs podnikem v žalobě uváděnou, takže po odečtení platby zbývá 9.330,71 Kčs. Tuto pohledávku by byla žalované povinna zaplatit.

Poněvadž jde o odůvodněný případ podle § 7 (§ 10) cit. zák., pro použití mimořádného zmírňovacího práva přichází k úvahu toto zmírnění, pro které podle správného zjištění a závěru prvního soudu jsou dány zákonné podmínky. Soud tu přihlédl především k dobrému poměru žalované k práci, k vzornému plnění funkce předsedkyně ZO KSČ žalovaného podniku, k osobním jejím vlastnostem a k jejím hospodářským poměrům, při čemž významnou úlohu tu hrálo pracovní přetížení žalované, a to jak pracovní na prodejně samé, tak i v jejích funkcích stranických, a případě zdravotní stav, který se odráží v náhlém jejím požadavku o zproštění funkce. Odvolací soud snížil v důsledku toho náhradu o 1.330,71 Kčs, na zbývajících 8.000 Kčs, které správně již první soud podniku přisoudil. Takovýmto určením náhrady škody bude po názoru soudu dosaženo co největšího výchovného účinku, neboť stanovení výše náhrady bude působit výchovně nejen na podnik a na zaměstnance samotného, ale na celý pracovní kolektiv.

I když v souzené věci jde o manko, které vzniklo před účinností zákona č. 71/1958 Sb., použil již soud ustanovení tohoto zákona č. 71/1958 Sb., použil již soud ustanovení tohoto zákona, a to se zřetelem k § 19 odst. 2 cit. zák., podle něhož platí ustanovení tohoto zákona i o náhradě škody vzniklé před dnem jeho účinnosti, pokud o ní nebylo rozhodnuto pravomocně soudem, nebo pokud nedošlo k dohodě.